

บทที่ ๑

บทนำ

ภูมิหลัง

ประวัติศาสตร์เป็นเรื่องราวที่มีความสำคัญและน่าสนใจอย่างยิ่ง เพราะเรื่องราวทางประวัติศาสตร์บอกให้รู้ถึงความเป็นมาของมนุษยชาติ การดำรงอยู่และการล่มสลาย ดังนั้นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์จึงมีการบันทึกในรูปแบบต่าง ๆ เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น บันทึกตามถ้ำ และในรูปแบบของพงศาวดารต่าง ๆ เป็นต้น

การนำเสนอความรู้ทางประวัติศาสตร์จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ในการศึกษาขั้นพื้นฐานภาครัฐได้จัดให้มีการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ มีการนำความรู้ทางประวัติศาสตร์มาเขียนเป็นตำราเพื่อการศึกษา ค้นคว้า ในภาคเอกชนมีการนำเอาเรื่องราวบางส่วนทางประวัติศาสตร์มาสร้างเป็นภาพยนตร์นิยมเรียกว่าภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์ ซึ่งปัจจุบันมีผู้สนใจศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่นำมาสร้างเป็นภาพยนตร์กันอย่างกว้างขวางในทุกภูมิภาคของโลก

จุดเริ่มต้นของภาพยนตร์มาจากการแสดง โอเปร่าของกรีกและโรมัน ต่อมาจึงมีการนำเอาเรื่องราวเกี่ยวกับวีรบุรุษและบุคคลสำคัญมาสร้างเป็นภาพยนตร์ อาทิ เรื่องเกี่ยวกับพระนางคลีโอพัตรา พระเจ้าอเล็กซานเดอร์มหาราช และพระเจ้าโซกมหาราช ในจีนก็มีการแสดงอุปรากรจีน (จิว) ซึ่งต่อมาได้มีการแสดงภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์ของบุคคลสำคัญ เช่น เรื่องเกี่ยวกับจินซีฮ่องเต้ และซูซีไทเฮา เป็นต้น เห็นได้ว่าภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์เป็นเรื่องราวที่สร้างจากข้อมูลและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีความน่าเชื่อถือค่อนข้างสูงและขณะเดียวกันผู้สร้างภาพยนตร์ก็ต้องการสร้างวาทกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้เกิดขึ้น ภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์บางเรื่องในประเทศไทยก็ต้องการสร้างวาทกรรมให้เกิดขึ้นเช่นกัน

วาทกรรมเกี่ยวกับการสร้างกระแสความรักและสามัคคีในชาติในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้นปรากฏในบทละครเป็นส่วนมาก พระองค์มีกุศโลบายที่จะใช้ละครพูดเป็นเครื่องมือสื่อสาร จึงได้พระราชนิพนธ์เรื่องราวเกี่ยวกับนโยบายการเมืองการปกครองซึ่งแฝงด้วยคตินิยมและแนวความคิดสมัยใหม่เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย บางเรื่องพระองค์ได้ทรงร่วมแสดง เช่น พระราชนิพนธ์ตำนานเสือป่าซึ่งใช้แสดงเพื่อปลุกใจให้รักชาติ ทรงพระราชนิพนธ์ไว้ถึง ๑๖ เรื่อง (สมถวิล วิเศษสมบัติ.

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีวิสัยทัศน์ด้านการเมืองการปกครองเป็นอย่างยิ่ง ทรงสังเกตเห็นว่าระบบการปกครองที่ผ่านมายังล้าหลังอยู่มากในอนาคตอาจมีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองแบบใหม่ประเทศชาติอาจเกิดความขัดแย้ง พระองค์จึงทรงวางรากฐานเกี่ยวกับการสร้างความรักและสามัคคีของคนในชาติไว้ในพระราชนิพนธ์ เช่น คำนานเสื่อป่า บทละครเรื่องพระร่วง เพลงรักไร้ผล เพลงไทยสามัคคี โคลงสยามานุสติ เป็นต้น พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดการแสดงที่สนามเสื่อป่า เรื่องที่นำมาแสดงส่วนมากเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการต่อสู้ เช่น สงครามที่เมืองตากและสมเด็จพระนเรศวร ประกาศอิสรภาพ เป็นต้น ต่อมาหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ รัฐบาลให้จัดแสดงละครปลุกใจให้เกิดความรักและสามัคคีของคนในชาติอีกครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะละครของหลวงวิจิตรวาทการได้แสดงเรื่อง เลือดสุพรรณ พระเจ้ากรุงธน อานุภาพพ่อบุญรามคำแหง อานุภาพแห่งความเสียสละ และศึกกลาง เป็นต้น (สมถวิล วิเศษสมบัติ. ๒๕๒๕ : ๓๕)

จากพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวและบทละครของหลวงวิจิตรวาทการ ทำให้เห็นถึงการก่อตัวของวาทกรรมการสร้างกระแสความรักและสามัคคีของคนในชาติผ่านบทเพลงและละครเรื่อยมา จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ วาทกรรมเกี่ยวกับการสร้างกระแสความรักและสามัคคีของคนในชาติปรากฏอย่างเด่นชัด เมื่อมีการนำเหตุการณ์บางส่วนจากประวัติศาสตร์มาสร้างเป็นภาพยนตร์ซึ่งมีส่วนสำคัญในการผลักดันวาทกรรมการสร้างกระแสความรักชาติให้เกิดขึ้น

ภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์เป็นภาพยนตร์ที่สร้างจากเหตุการณ์บางส่วนที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์โดยศึกษาจากเอกสารทางประวัติศาสตร์ต่าง ๆ เช่น พงสาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา พงสาวดารฉบับวันวลิต พงสาวดารฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์ พงสาวดารฉบับคำให้การชาวกรุงเก่า พงสาวดารฉบับคำให้การขุนหลวงหาวัด เป็นต้น ซึ่งภาพยนตร์ที่สร้างจากเอกสารเหล่านี้ส่วนมากมีแนวคิดและเนื้อหาที่ปลุกใจให้ผู้อ่านเกิดความฮึกเหิมและเกิดความรักชาติผ่านเรื่องราวการต่อสู้บุคคลสำคัญที่ก่อประโยชน์ให้กับบ้านเมืองหรือเรื่องราวของวีรกษัตริย์ผู้เป็นนพปราชญ์ที่ยิ่งใหญ่

ประชาชนเริ่มสนใจชมภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์เป็นอย่างมากในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ ซึ่งบริษัทฟิล์มบางกอก ในเครือ บีอีซี เทโร เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด (มหาชน) ได้นำภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์เรื่องบางระจันเข้าฉาย ในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ บริษัทสหมงคลฟิล์มได้นำภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์เรื่องสุริโยไทเข้าฉาย โดยมีหม่อมเจ้าชาติเฉลิม ยุคล ทรงเป็นผู้กำกับภาพยนตร์ และในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ บริษัทสหมงคลฟิล์มก็ได้้นำภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์เรื่องตำนานสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ภาค ๑ ตอนองค์ประกันหงสา (King Naresuan) เข้าฉายอีก ปรากฏว่า ภาพยนตร์เรื่องตำนานสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ภาค ๑ ตอนองค์ประกันหงสา ประชาชนให้

ความสนใจไปชมมากและคอยติดตามชมภาค ๒ ตอนประกาศอิสรภาพ เมื่อภาพยนตร์เรื่องตำนานสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ภาค ๒ ตอน ประกาศอิสรภาพเข้าฉายประชาชนจึงให้ความสนใจเข้าชมมากขึ้น ส่งผลให้ภาพยนตร์เรื่องตำนานสมเด็จพระนเรศวรมหาราชทั้งสองภาคมีรายได้รวมค่อนข้างสูง ซึ่งในประวัติศาสตร์ของภาพยนตร์ไทยไม่เคยมีภาพยนตร์เรื่องใดที่มีรายได้จากการเข้าชมภาพยนตร์และรายได้จากการจำหน่ายแผ่นบันทึกภาพและเสียง (ซีดี) สูงและใช้ทุนสร้างมากเพียงนี้ (สตาร์พิกส์. ๒๕๕๐ : ๘๖ - ๘๐) ภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์ทั้งสามเรื่องจึงมีความสำคัญต่อชนชาติไทย เมื่อมีผู้สนใจชมเป็นจำนวนมากจึงส่งผลให้ภาพยนตร์ทั้งสามเรื่องมีรายได้สูงเป็นประวัติการณ์

ภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์เรื่องบางระจัน สุริโยไท และตำนานสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ล้วนเป็นภาพยนตร์ที่สร้างจากประวัติศาสตร์ที่สำคัญตอนหนึ่งของชนชาติไทย เมื่อนำมาสร้างเป็นภาพยนตร์จึงมีส่วนทำให้เกิดความรักและสามัคคีในชาติ เกิดแนวคิดทางการเมืองการปกครอง ได้ความรู้ทางการศึกษาและมีส่วนก่อให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจ จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิจัยวาทกรรมจากภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์ไทยเรื่อง บางระจัน สุริโยไท และตำนานสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ด้านกลวิธีการนำเสนอวาทกรรม เพื่อศึกษาแนวความคิดที่แฝงอยู่ในสังคมที่มีส่วนในการสร้างกระแสความรักและสามัคคีในชาติผ่านวาทกรรม และคำพูดที่มีชั้นเชิงทางภาษาก่อให้เกิดแง่คิด คติธรรม ผ่านบทบาทการแสดง ซึ่งผู้ชมจะได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของชนชาติไทยเพื่อเป็นพื้นฐานการพัฒนาชาติในปัจจุบันและอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษากลวิธีการนำเสนอวาทกรรมจากภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์ไทยเรื่อง บางระจัน สุริโยไท และตำนานสมเด็จพระนเรศวรมหาราชดังนี้
 - ๑.๑ การเปิดเรื่อง
 - ๑.๒ การดำเนินเรื่อง
 - ๑.๓ การปิดเรื่อง
๒. เพื่อศึกษาวาทกรรมที่ปรากฏในเนื้อหาของภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์ไทยเรื่อง บางระจัน สุริโยไท และตำนานสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

ความสำคัญของการวิจัย

๑. ได้ทราบกลวิธีการนำเสนอวาทกรรมจากภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์ไทยเรื่อง บางระจัน สุริโยไท และตำนานสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ด้านการเปิดเรื่อง การดำเนินเรื่องและการปิดเรื่อง

๒. ได้ทราบวาทกรรมที่ปรากฏในเนื้อหาจากภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์ไทยเรื่อง บางระจัน สุริโยไท และตำนานสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

นิยามศัพท์เฉพาะ

วาทกรรม หมายถึง คำบรรยาย บทเจรจาที่มีถ้อยคำปลุกเร้าอารมณ์ต่างๆ เพื่อเสริมสร้างวาทกรรมให้เกิดกระแสความรักและสามัคคีในชาติจากภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์ไทยเรื่อง บางระจัน สุริโยไท และตำนานสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

ภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์ หมายถึง เรื่องราวบางส่วนจากพงศาวดารที่นำมาสร้างภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์ไทยเรื่อง บางระจัน สุริโยไท และตำนานสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

กลวิธีการนำเสนอ หมายถึง วิธีพลิกเพลงในการเปิดเรื่อง การดำเนินเรื่อง และการปิดเรื่องในภาพยนตร์เรื่อง บางระจัน สุริโยไท และตำนานสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

กรอบแนวคิดการวิจัย

๑.๑ กรอบแนวคิดการวิจัยด้านกลวิธีการนำเสนอวาทกรรมจากภาพยนตร์
อิงประวัติศาสตร์ไทยเรื่องบางระจัน สุริโยไท และตำนานสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

๑.๒ กรอบแนวคิดการวิจัยวาทกรรมที่ปรากฏในเนื้อหาจากภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์ไทย เรื่องบางระจัน สุริโยไท และตำนานสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

